

It was concluded that the innovation system with non-traditional forms, methods of education and various technologies provides an positive motivation for a healthy lifestyle in teenagers of professional school.

Vocational education, health saving technologies, strategies of local changes, strategy of module changes, strategy of system changes.

УДК 378.147

ПОЕТАПНЕ ФОРМУВАННЯ МОТИВАЦІЇ ДО КОМУНІКАТИВНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ МАЙБУТНІХ МЕНЕДЖЕРІВ-АГРАРІЇВ У ВНЗ

О. Д. Краєвська

З'ясовано, що процес формування мотивації до комунікації майбутніх менеджерів-аграріїв є складним та багатоаспектним і вимагає поетапності та системності. Виокремленні та розглянуті етапи формування мотивації до комунікації даних фахівців, обґрунтована необхідність та особливості кожного з них. Розглядається процес формування комунікативних потреб, цілей та мотивів майбутніх менеджерів-аграріїв, визначається специфіка професійної комунікації майбутніх менеджерів-аграріїв, окреслюються досі не використані можливості формування комунікативної компетентності.

Мотивація, комунікація, комунікативна компетентність, менеджери-аграрії, комунікативні потреби, загальнолюдська цінність, професійна цінність.

Постановка проблеми. Одним з головних завдань професійної підготовки аграрних ВНЗ в сучасному інформаційному суспільстві є формування комунікативної компетентності майбутніх менеджерів-аграріїв. Комунікативна діяльність даних фахівців набула великого значення, інтенсивності, а також динаміки розвитку, що вимагає постійного удосконалення педагогічного процесу формування комунікативної компетентності майбутніх менеджерів-аграріїв та врахування всіх його чинників. Вагомим внутрішнім чинником цього процесу є мотивація майбутніх менеджерів-аграріїв до комунікації. Зрозуміло, що формування компетентності в комунікації великою мірою залежить від наявності потреби в комунікації, характеру мотивів та відповідних цілей. Комунікація на загальнолюдському та професійному рівні повинна становити велику цінність для майбутнього менеджера-аграрія, а розвиток комунікативної компетентності – одним з ключових завдань професійної підготовки. Тому, питання формування мотивації до комунікації є досить вагомим в контексті формування комунікативної компетентності даних фахівців.

Аналіз останніх джерел. Мотивація, як важливий фактор підвищення ефективності діяльності, є предметом дослідження багатьох вчених різних галузей протягом досить тривалого часу. Існують теорії мотивації А. Маслоу, Д. Мак Клееланда, Ф. Герцберга, В. Врума, Л. Портера — Е. Лоулера та ін. Мотивацію спілкування фундаментально досліджували А. В. Петровский, М.Ю. Кістяковська, Л. І. Марісова, М. Айнсворт, Е. Маккоби, Х. Харлоу та ін.

Серед сучасних досліджень мотивації комунікації на особливу увагу заслуговують, на наш погляд, дослідження взаємозв'язку особливостей спілкування із мотивацією афіліації Н. І. Волчкової, Т. Н. Гончарової та М.В.Федяєвої [1], дослідження мотивації саморозкриття в міжособистісному спілкуванні І. П. Шкуратової [2], дослідження мотивації професійного спілкування О. М. Москаленко [3], дослідження підготовки до професійного спілкування у процесі навчання гуманітарних дисциплін Н. В. Берестецької [4] та ін.

Аналіз зазначених досліджень, а також вивчення особливостей комунікативної діяльності майбутніх менеджерів-аграріїв дають можливість виявити особливості мотивації комунікації та передбачити необхідні напрямки роботи у процесі формування мотивації комунікації майбутніх менеджерів-аграріїв.

Виклад основного матеріалу дослідження. Формування комунікативної компетентності майбутніх менеджерів-аграріїв у ВНЗ вимагає успішного формування мотивації до комунікації. Оскільки комунікація сучасних менеджерів-аграріїв є, за структурою, складною та різноаспектною, то процес формування мотивації до комунікації доцільно, на наш погляд, здійснювати поетапно та системно.

Мотивація до комунікації у майбутніх менеджерів-аграріїв включає мотивацію до ефективної комунікації як загальнолюдської цінності (на загальнолюдському рівні), мотивацію до ефективної професійної комунікації як професійної цінності (на професійному рівні), мотивацію до ефективної професійної іншомовної комунікації як загальнолюдської та професійної цінності (на загальнолюдському та професійному рівні), а також мотивацію як здатність мотивувати інших до ефективної професійної та загальнолюдської комунікації (здатність мотивувати на загальнолюдському та професійному рівні).

Ми припускаємо, що однією з умов формування комунікативної компетентності майбутніх менеджерів-аграріїв у ВНЗ є розвиток мотивації в усіх зазначених напрямках. Нашим завданням, на даний момент, є виокремити та розглянути усі етапи формування мотивації комунікації, обґрунтувати їх доцільність та особливості.

Поетапність формування мотивації до комунікації має відносний характер та передусім визначає послідовність, першочерговість мотиваційних процесів, а не ізолює їх один від одного у педагогічному процесі.

Перший етап формування мотивації до комунікації – формування мотивації до ефективної комунікації як загальнолюдської цінності – є

базовим і передбачає потужний виховний вплив на майбутніх менеджерів-аграріїв. Майбутні менеджери-аграрії – це, передусім, люди із власними цінностями, потребами, інтересами, страхами тощо. Тому, першочерговим завданням має бути формування необхідних потреб, цілей та мотивів, спрямованих на загальнолюдську комунікацію та розвиток комунікативної компетентності.

В основі комунікації лежить необхідність задоволення таких комунікативних потреб (за Л. І. Марісовою): потреба в іншій людині й взаєминах з нею; у приналежності до соціальної спільноти; у співпереживанні й співчутті; у турботі, допомозі й підтримці з боку інших; у наданні допомоги, турботи й підтримки іншим; у встановленні ділових зв'язків для здійснення спільної діяльності й співробітництва; у постійному обміні досвідом, знаннями; в оцінці з боку інших, у повазі, авторитеті; у виробленні спільного з іншими людьми розуміння й пояснення об'єктивного світу й усього, що відбувається в ньому.

Важливо навчити майбутніх менеджерів-аграріїв реалізовувати дані потреби в процесі комунікації. У випадку, коли комунікативні потреби присутні не достатньою мірою для інтенсивної та ефективної комунікації, їх потрібно попередньо розвивати.

Доречно, на нашу думку, використовувати наступні універсальні шляхи розвитку потреб, визначені С. С. Юрковською:

1). Зміна становища студента загалом в житті, та у системі взаємин зокрема. Виконання різних соціальних ролей вимагає виконання різних вимог, що викликає почуття емоційного благополуччя та появу нових прагнень і бажань.

2). Засвоєння нових способів і форм поведінки та діяльності. У процесі та в результаті формування вмінь, навичок, а також спілкування виникає відчуття власної значимості, самоповаги, а також потреби в засвоєній діяльності та спілкуванні, бажання зміцнювати та розвивати свої позиції.

3). Розвиток самої потреби усередині мотивації, коли поява окремих компонентів мотивації призводить до розвитку інших компонентів.

4). Розвиток структури мотиваційної сфери, у сенсі розвитку співвідношення взаємодіючих потреб та мотивів [5].

Зазначені способи розвитку потреб доцільно застосовувати у розвитку комунікативних потреб майбутніх менеджерів-аграріїв наступним чином:

1. В початкових умовах варіювати статус, позицію майбутніх менеджерів-аграріїв та створення ситуацій, що передбачають особистісне зростання та успіх в комунікативній взаємодії.

2. Забезпечити засвоєння нових способів та форм поведінки в комунікації, що призведе до зростання самоповаги та задоволення від процесу спілкування у майбутніх менеджерів-аграріїв, потреби в подальшому зміцненні та розвитку власних комунікативних вмінь та навичок.

3. Розвивати самі потреби усередині мотивації, адже поява таких компонентів мотивації як цілі та мотиви призводять до розвитку інших компонентів – потреб.

4. Розвивати структуру мотиваційної сфери, наповнюючи її змістом та складним співвідношенням взаємодіючих елементів.

Другим етапом мотиваційної підготовки майбутніх менеджерів-аграріїв є формування мотивації до ефективної професійної комунікації як професійної цінності.

Ми вважаємо важливим виокремити процес формування мотивації до *ефективної* професійної комунікації як професійної цінності в окремий етап через необхідність врахування специфіки професійної комунікації майбутніх менеджерів-аграріїв в цьому процесі.

Специфіка професійної комунікації майбутніх менеджерів-аграріїв перш за все визначається розгалуженою структурою їх комунікативної діяльності, а також комунікативними ролями та характерними ситуаціями комунікативної взаємодії. Формування мотивації до ефективної професійної комунікації, таким чином, передбачає формування доцільних комунікативних потреб, цілей, мотивів, що сприятимуть ефективній участі майбутніх менеджерів-аграріїв в професійній комунікативній діяльності усіх видів, в усіх характерних ситуаціях і ролях.

Мотивацію до ефективної професійної комунікації майбутніх менеджерів-аграріїв доцільно, на нашу думку, розвивати в навчальному процесі через характерні ситуації комунікативної взаємодії різних видів. З цією метою, необхідно скласти перелік характерних ситуацій професійної комунікації майбутніх менеджерів-аграріїв та опрацьовувати їх в навчальному процесі.

Третій етап мотиваційної підготовки майбутніх менеджерів-аграріїв – формування мотивації до ефективної професійної іншомовної комунікації як загальнолюдської та професійної цінності.

В сучасному світі глобального бізнесу, комунікативна компетентність майбутніх менеджерів-аграріїв передбачає їх здатність вступати в комунікацію з фахівцями з усього світу. Успішний розвиток агропідприємства на сьогодні неможливий без динамічного обміну корисною інформацією, досвідом, ідеями. Міжнародна співпраця є важливим чинником розвитку агропромислового комплексу України. В таких умовах, майбутньому менеджеру-аграрію необхідно в достатній мірі оволодіти мовою міжнародного спілкування – англійською – що, в свою чергу, вимагає мотивації до ефективної професійної іншомовної комунікації як загальнолюдської та професійної цінності.

Важливо зазначити, що сам процес оволодіння іноземною мовою має значні можливості для розвитку мотивації загалом та мотивації до ефективної професійної комунікації зокрема, адже вивчення іноземної мови будується переважно на спілкуванні.

Крім того, на наш погляд, процес оволодіння іноземною мовою володіє, на сьогоднішній день, суттєвим, ще не використаним ресурсом формування комунікативної компетентності та мотивації до комунікації.

Йдеться не лише про самі заняття з іноземної мови, а й ті заняття з фахових дисциплін, що, на сьогодні, проходять іноземною (англійською) мовою.

Четвертим етапом мотиваційної підготовки майбутніх менеджерів-аграріїв є формування мотивації як здатності мотивувати інших до ефективної професійної та загальнолюдської комунікації.

Процес формування здатності майбутніх менеджерів-аграріїв мотивувати інших (підлеглих, колег, партнерів і т.д.) до ефективної комунікативної діяльності та праці загалом слід, на нашу думку, будувати на опрацюванні типових професійних ситуацій комунікативної взаємодії даних фахівців з оточуючими. В даному положенні ми спираємося на думку Патріка Форсіса (Patrick Forsyth), викладений в його праці «Як мотивувати людей» («How to Motivate People») [6], про те, що мотивація (мотивування) є одним з ключових завдань менеджера і її варто розглядати в загальному контексті його функцій (планування, набір та відбір персоналу, організація, контроль, мотивація).

Висновки з проведеного дослідження. Таким чином, з'ясовано, що процес формування мотивації до комунікації майбутніх менеджерів-аграріїв є складним та багатоаспектним і вимагає поетапності та системності. Нами виокремлено та розглянуто етапи формування мотивації до комунікації, обґрунтовано необхідність та особливості кожного з них. Ми стверджуємо, що поетапне формування мотивації до комунікації є однією з умов формування комунікативної компетентності майбутніх менеджерів-аграріїв у ВНЗ.

Перспективи подальших досліджень. В подальшому необхідно з'ясувати інші педагогічні умови формування комунікативної компетентності майбутніх менеджерів-аграріїв у ВНЗ, а також виявити усі засоби реалізації поетапного формування мотивації до комунікації майбутніх менеджерів-аграріїв.

Список літератури

1. Волчкова Н.И., Гончарова Т.Н., Федяева М.В.. Взаимосвязь особенностей межличностного общения и мотивации аффилиации в юношеском возрасте. [Электронный ресурс]: Современные научные исследования и инновации. – Июнь 2012. - № 6. Режим доступа: <http://web.snauka.ru>
2. Шкуратова І.П. Мотивация самораскрытия в межличностном общении. Режим доступа: <http://www.follow.ru/article/126>
3. Москаленко О. І.. Формування мотивації до професійного спілкування у майбутніх пілотів міжнародних авіаліній у процесі вивчення фахових дисциплін: дис... канд. пед. наук; Державна льотна академія України – Кіровоград, 2011. Режим доступу: <http://mydisser.com/ru/catalog/view/9782.html>
4. Берестецька Н. В. Підготовка майбутніх офіцерів-прикордонників до професійного спілкування у процесі навчання гуманітарних дисциплін: дис... канд. пед. наук; Національна академія держ. прикордонної служби України ім. Богдана Хмельницького. – Хмельницький, 2008.
5. Юрковская С. С. Формирование мотивации аффилиации и мотивации достижения у студентов в процессе обучения иностранному языку [Электронный ресурс]: дис. канд. пед. наук: 13.00.08. – М.: РГБ, 2003 (Из фондов